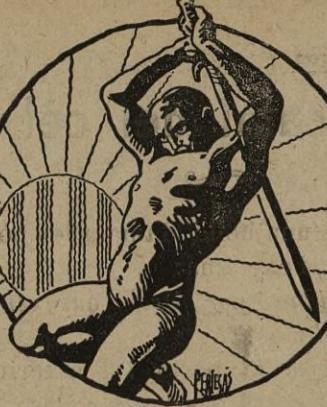

PATRIA NOVA

SEMANARI VALENCIANISTE

Preus de sotscripció

Reine de Valencia...	Ptes. 0'50 trimestre
Catalunya i Illes Balears	0'50
Espanya.	0'75
Extranger..	1'-

Valencia 24 de Abril de 1915

Direcció pera correspondència

Kiosk de San Martí.—VALENCIA

Número sòlt: 5 céntims

VOLEM

la oficialitat de la llengua valenciana.
que siguin valencians tots els que 'n nòstre reine desempenyen càrrecs públics, inclosos els
governatius i administratius, i els militars que impliquen jurisdicció.
l'autonomia tan ampla com se puga obtindrer pera l'municipi i la nacionalitat valenciana.
el restabliment del dret foral valencià ab les modificacions que aconsellen els temps.
el servei militar voluntari i retrubuit.
la instauració del crèdit agrícola en tot el reine.
Bolsa de Trevall i Musèu social valencians.
caixes de retiro pera la vellea.
pensions als pares prolífics i exenció d'alguns impòsts.
la ensenyansa integral gratuita i obligatòria.
tractats de comèrs i abaratament de tarifes ferroviaries i marítimes.

ROMANONES EN VALENCIA

ROMANONES: No 's cregau d'aixó que diuen—que al cap del any coixo i mig;
lo essencial es el poder...—anar menjant i fregint.

Paraules

Estem en dies de discursos, discursos a mòdo espanyòl, o siga castellà; lo que deia Hamlet: *Paraules, paraules, paraules...*

Ha parlat Romanones en Palma de Mallòrca; ha parlat Maura en Madrit. Pero... ¿qué nos han dit de nou?

Res, completament. Equilibris, vaquetats, termes enrevesats, amagant mentires o encubrint venjances. Tota la espectació que havia per escoltar la veu dels primats de nostra política, s'ha vist burlada.

—Yo no servixc pera governar... —ha dit pòc més o manco Romanones.

—Assí no hi ha ningú que valga més que yo—ha vingut a dir Maura, en síntesis.

Heus assí en pòcs termes l'esperit de nostra política actual.

¿Els grans problemes modèrnns? ¿Nòves orientacions de nostra política? Res d'això. Pareix que no hi haixquen grans problemes en el mon ni que nostra política tinga necessitat d'un nou camí que la pòrte a un estat un pòc més digne que l'actual.

En Espanya no hi han polàtiques, ni hi han ideals, ni hi ha res... Es dir, hi ha algo: entusiasme per els toreros.

En Sevilla, una de les primeres capitals d'Espanya, ha segut tal el entusiasme que ha despertat un torero, que la gent, entusiasmada, l'ha pòrtat als muscles fins a casa, l'ha abrasat, l'ha bessat, i en el paroxisme de l'admiració li ha destrosat el traje, li ha llevat les sapatilles, les calses... El *diestro* aplegà a sa casa despullat. A nosaltres ens recòrda assò l'esperit del poble espanyòl.

En Espanya ya no queda res... Es dir, queda algo; queda un sentimentalisme pòbre i ridícul, com signe inequívoc de un poble que mor.

A Maura l'enternix la impressió dels aplaudiments en el Teatre Real.

Belmonte se desvaneix, segons la premsa, per les demostracions d'entusiasme dels seus paisans....

No hi hà polàtiques, ni hi han idees, ni hi ha res..., pero encara nos enternim i plorem com les criatures...

Únicament Romanones seguix tan tranquil, encara que també sense ideals ni res...

Sòls nos queda un pòbre i ridícul sentimentalisme, la misèria endèmica del poble que cau...

I paraules, paraules, no més.

Anecdòtiques

El camí del cèl

Aplegà una bella dama a les pòrtes del cèl, i exclamà:

—*Abridme, por favor, que vengo huyendo del mundo!*

S'obrigué la pòrta i l'aixerida dama s'encontrà front a San Pere.

—Aón aneu? —digué'l Sant.— Assí no podeu entrar.

—*Por qué no?*

—Perque assí no pòt entrar ningú que siga de Valencia i que parle'n castellà.

—*Pero fins vosté es valencianiste?* —digué la dama asustada.—*Es que assí també hi ha distinció d'idiomes?*

—Assí no es que hi haixea cap distinció; tots els llenguatges se comprenen igual. Lo que pasa es que comprenem al que no parla lo propi idioma, i a eixe, en castic per la traició que fa a la seua patria, se li tanquen les pòrtes.

—*Vos pregue qu' hem deixeu entrar!*

—No pòt ser, perque pecareu al aplegar a les pòrtes del cèl. Ademés, si entrareu, moririeu de vergonya al vore als grans patricis valenciáns que hi han ahí dins i que sòls parlen en valenciá.

—*Pero aón vaig a anar, Sant pare, si yo ya he mort pera'l mon?*

—Tú no has mort encara. Es qu' estás somniant.

—*Oh, no! ¡Que 'ls meus fills, allá en la terra valenciana, no fan més que predicar la guerra als castellans!*

—Avans vos la feren ells a vosaltros i s'aguantáreu. Que fassen ells igual. Ademés, això que tú, tan innocent, dius qu'es guerra, es lo que 'n temps no llunyà ha de fer triomfar la verdadera pau en la Ibèria.

—*Será possible?*

—Ya veus que yo no hem puc equivocar.

—*Gracies, sant pare! Me'n torne, pues, a la meua Patria valenciana. I diré allí que vosté també es valencianiste.*

—Vos pregue, senyora, que a mí no'm fiqueu en lios; que sé mol be lo fisgóns que son els valenciáns, i me faria pòca gracia vòrem en falles o en auques, o en còses per l'estil. Yo prou tinc ab esta porteria, que no es precisament com la de la Diputació.

d' allà, en la que's colen els centralistes com si tal cosa.

Torneu, torneu allá i parleu en vòstre idioma, si no, cuan moriu de veres i vingau cap assí, vos facturare ab una maldició a les calderes del meu tocayo Pere'l Boter.

—No oblidarevòstre consell.

—Si't pareix, obliga'l, i ya vorás lo que't pasa.

I la dama despertà per fi, i va vòrer qu'era veritat tot lo que'n el somni va escoltar.

I ya no parlà més que'n valenciá, en lo seu sagrat idioma, perqu' estimava a la seua Patria, perque tenia ànima i perque volia, al morir, anar al cèl...

M. FERRANDIS AGULLÓ

La rassa viu

Desde que per la fòrça brutal de les armes la rassa castellana, en los camps d'Almansa, triomfà sobre nosaltros, asòles un objetiu ha segut sa principal preocupació: lo complet extermi de tota manifestació de vida valenciana. ¿Qué vòl dir sino l'arbitrarietat de suprimir institucions tan fonamentals, per lo grans, com nòstres Corts, nòstre dret foral i nòstra llengua, més que'l desig de matar els nobles sentiments de l'ànima valenciana pera d'este mòdol fer-nos més aptes en lo trist servei de la esclavitud a que hui estem sotmesos?

Lo poble castellà, sempre diferent en cultura a nòstre poble—obrigam la vera història,—ab la substitució de nòstres institucions per les seues, invadi nòstre territori com una arrasadora ona extranya; els efèctes d'ésta sobre nosaltros no pòden ser més llastimosos, degut als graves còlps ab que nos ha asotat. Es tal el dolor que sentim, que no s'adonem compte de lo que ns passa; nos sentim desfalléixer; es tan profund el mal que fins no volem ni conéixer la causa...

Pero fixem-se'n un detall. El poble valenciá, al pèdre sa independència, a banda de la seua cultura, era un poble eminentment moral; i un poble en estes condicions no mòr.

Per assò si observem la gegantessa ona, vorem que per damunt d'ella sura la llavor fecònda portadora de l'esperit de la rassa, llavor que serà

la del arbre de la Patria que tan espléndides branques donará. I heus assí que, en estes condicions, cumplint un principi històric, nòstre poble impossarà sa civilisació al poble dominador.

Risclexa l' aubada d' un dia felis...

Pera PATRIA NOVA

Federació Valentina

Me s'ha dit moltes vegades que yo soc intransigent en la meua modesta actuació valencianista en *El Pueblo*; i sòlsment fixanen en la dualitat de orientacions polítiques valencianistes que yo marque (monàrquica i republicana), en mon article *Valencianismo: Higiene, Restauración, República* (*El Pueblo*, núm. 8.325), queda demostrat lo contrari. Yo soc, com cadascú de vosatros, un enamorat de l' Ideal valencianista, sòls que marxe a ell per el camí que yo crec més segur, més ràpid, més científic... i per tant, més provable d' èxit: el camí que ens senyalara el sant i sayi Pi i Margall. El regionalisme, fins ara, ha segut un fracàs perque s'ha amparat en fracasades institucions. El nacionalisme en forma de petites grans repúbliques regionals autònomes i lliures, enllasades per amorosa Confederació, es la salvació de la gloria Ibèria. Yo tinc fe en el programa d' En Pi i Margall, pero crec qu' en el moment històric actual la evolució no pòt ser obra del Parlament general—segóns desitjara el mestre—, sino que deu ser moviment particulariste de les nacionalitats... Hui Catalunya, demà Basconia, després Valencia... Que totes les regions de Espanya no podrán fer mai a una la evolució, pues qu' existixen nacionilitats que pareixen condenades inexorablement al impèri de Romanones i de Belmonte...

Dit assò, vejam una manera de iniciar la Federació Valentina, precursora de la gran Confederació Ibèrica. Sentem bases:

1.ª La Federació se integrarà de les hui «provincies» de Castelló, Valencia i Alacant.

2.ª El lema de la Federació serà: «Tot per el Reine Valencià i pera l' Reine Valencià.» (Talent, activitat, riquea. Particular i colectivament.)

3.ª Tots els partits polítics de la

Lo sòl de la renaixènsa comensa a llumenar els esplèndits camps de nòstra Patria, i a son caliu floreixerán les feordes llavors que imponent lo castellanisme no consegui ofegar...

S. DONDERIS TATAY

regió se declararan «autonomistes», no confondinse jamai disciplinariament ab les opiniòns dels quefes de Madrid.

4.ª Els conservadors i lliberals de la regió no seràn «mauristes», «datis» ni «romanistes», sino «valencianistes», i no donaran un pas polític general sense la consulta ab el Directòri de la Federació Valentina.

5.ª Els carlistes se declararan solemnemente «federal». En sos actes dins de la regió no usarán més que la bandera valenciana. Farán jurament d' encara en cas de ser eridats per son capdill no prendre les armes sense la consulta ab el Directòri de la Federació, i jamai en contra del Reine Valencià.

6.ª Els republicans de la regió se declararan nacionalistes i se organizaran interiorment com si governaren de fet la regió en forma federal. Podran nomenar un Directòri particular del partit pera tota la regió, pero jamai seràn esclaus d' un capdill del centre. També en cas de revolució en Espanya no prendran les armes sense la consulta ab el Directòri de la Federació Valentina.

7.ª El Directòri de la Federació Valentina serà format de nou individuos: tres de Castelló, tres de Valencia i tres d' Alacant, nomenats per votació popular dins dels partits corresponents, de la següent manera:

En Valencia: Un els partits dinàstics, un els republicans, un el carliste i catòlics.

En Castelló: Idem, id., id.

En Alacant: Idem, id., id.

Estos nou individuos formaran el Directòri de la Federació Valentina i nomenaran un President, que serà extrany a dits partits i haurà de tindre una votació no menor de set sufragis entre els nou electors.

8.ª A banda la significació política particular de cadascú dels membres

del Directòri, conjuntament se dirán: «Membres del Partit de la Federació Valentina».

9.ª El Partit de Federació Valentina no se significarà religiosament.

Si us plau qu' estudiem estes bases ho farem en números sucessius...

I ara: ¿Creeu que pòt constituirse esta Federació? ¿Creeu possible l' aproximació del carliste, el dinàstic i el republicà? Yo ho desige en be de nòstra trista Patria abatuda, pero la experiència històrica rebaixa nòstre optimisme... ¿Pòt ser? ¿No pòt ser? Vejam: ¿Podrà el carliste desouir la veu del seu capdill en un moment determinat qu' aixina convinga als interessos de Valencia? ¿Podrà ser laic en la Federació? ¿Voldrà escoltar la veu del Directòri? La experiència històrica ens diu que pera l' carliste lo primer es el capdill... ¿Voldrà el dinàstic ouir la veu del Directòri per sobre la veu d' En Dato o Romanones? La experiència del moment ens diu que per sobre tot està pera l' dinàstic (conservador o lliberal) l' ordre del quefe de Madrid, qu' es qui pòt concedir sinecures... ¿Voldrán els republicans declararse nacionalistes? Assò últim yo si ho crec possible, puix que existix el precedent dels federals...

Digaume: ¿Podrà ser? ¿No podrá ser? Vejau vosatros els de PATRIA NÒVA, que no sou carlistes, ni dinàstics, ni republicans... Vejau...

Si pòt ser ens felicitarem. Si no pòt ser, vingau ab mí a dessoterrar l' ànima política del gran Pi i Margall...

RAFEL TRULLENQUE

Nostra respòsta

Molt nos ha complagut el anterior trevall ab que nos ha distinguit En Rafel Trullenque, revelador d' una ben orientada preocupació i un detingut estudi, i qu' es com una afaladora promesa de dies de pau i de renaixement pera nòstra benvolguda Patria Valenciana.

Dispòsts com estem a fer-nos resso de tot allò que signifique una manifestació de vida, i havent-nos proposat que nòstra actuació política siga sempre general, sense preferència alguna cap a ningú partit, per ser tots ells respectables i estimats com a valenciàns que son, recavem de les

Joventuts de tots els partits polítics de nostra Ciutat que se servixquen fer públiques les seues opinións sobre este important asunt, be per els periòdics locals o enviant-los a esta Redacció pera ser publicades en el número vinent de PATRIA NÒVA.

De tot còr entenem que les proposicions del senyor Trullenque deuen ser admitides i estudiades sense ninguna prevenció; cuants inconvenients pogueren haver, podrien ser subsanats per raonades explicacions i el estudi que havia de fer-se al discutir-ho en les Junes que precedirien a la formació del Directòri propòst.

La Joventut Valencianista, havent ya procedit al estudi de les bases proposades, sotmet desde ara a la consideració de les demés Joventuts que se dignen colbarar a la creació del Directòri del Partit de la Federació Valentina, la següent esmena a la base 7.ª de les presentades per el senyor Trullenque:

«Que a conte de u, siguen tres els Directòris que se formen, o siga u en cadascuna de les tres ciutats que integren la Nacionalitat Valenciana. Estos tres Directòris elegirán al President General, que serà precisament u dels tres regionals i deurá obtindre una votació igual o major a la de les tres tercieres parts dels membres que formen els tres Directòris. Estos tres Directòris estarán degudament inteligienciats, enviant-se còpies tots entr' ells de les actes de les seues sessions i circulantse també una nota, be denal, quincenal o mesal, del moviment politic general de les regions respectives.»

Aixina, pues, una volta haixquen segut publicades les opinións dels senyors Presidents de les Joventuts, creem que l'millor camí a seguir pera vore si's pòt aplegar al fí que se desitja, es el que's podria determinar per els següents articles:

Primer.—Cada Joventut convocará a una Junta general extraordinaria pera tractar exclusivament de la constitució de la Federació Valentina.

Segón.—En dites Junes podrán tindre veu els prohòms del partit respectiu que desitjen intervindre.

Tercer.—A estes Junes, tan sòls als efectes de informació respecte als principis nacionalistes, concorrirán un delegat de Lo Rat Penat, atre de la Joventut Valencianista i atre de PATRIA NÒVA.

Cuart.—Cada partit de Valencia qu' entre a formar part de la Federació Valentina, queda obligat a fer les gestions necessaries pròp dels corresponents d' Alacant i Castelló, en cuales ciutats se seguiria igual procés que'n Valencia fins aplegar al nomenament del Directòri.

Quint.—Reunits els delegats de les tres regíons, establirien el Reglament definitiu de la Federació Valentina, de conformitat ab les modificacions que sobre les bases primitives s'hagueren aprobat en les Junes generals, i procedirien a la elecció del President General.

Sext.—L'establiment de la Federació Valentina se portará a efècte ab les fòrzes que s'ajunten, sempre qu' estiguin d'accòrt més de la mitat de les Joventuts constituïdes en cada ciutat.

Ara, pues, les Joventuts polítics valencianes tenen la paraula.

S'hem dirigit per escrit a les Joventuts de tots els partits polítics de Valencia. Si alguna, involuntariament, n'hem omitit, preguem se servixca dispensar-nos i pòt considerar-se en el mateix llòc de les demés.

ESPIGOLANT

ESTUDIS ZOOLÓGICS

Varietats de la espècie humana

EL CACIC

D' El Pensamiento de Valencia. Any 1857

Este bipedo, en temps antics, era sòlsment conegut entre selvatges. Posteriorment s'ha aclimatat en terra de cristiáns, mercé a cèrtes novetats sosides en ella.

Se cria i progrésa a maravella en els països regits per el sistema parlamentari. Sos efectes en el ordre politic venen a ser, sobre pòc més o menys, els mateixos que causa la llangosta en el blat.

En les capitals de província no viuen en familia per esta mateixa raó. Tots ells aspiren, com es natural, a gojar del major espai possible, i aixina es que se miren uns a altres com enemics de sa existència, i s'aberrissen fins el punt de procurar sa mutua roina. En esta part pòt dir-se que sòls els manca la cresta i el pico pera ser galls.

En los districtes sòl haver-ne u dos. Rarissimes vòltes tres. U d'ells canta en alta veu ab lo cap alsat; mentres els demés marmolen per lo baix temerosos i esllenguits.

Els que's tròven en este cas, sòlen unir-se en estretes relacions, o diga's coaligar-se, pera derrocar al que triomfa, sense perjui de renyir entre si, cuan aquell cau, fins que u queda vencedor i atre vensut. Al pòc de temps éste busca coalició ab el que caigué. ¡Admirable instant!

Canvis d' esta naturalesa se soixen mol asovint. Es tan inconsistent el poder d'un Cacic, que a vòltes es prou pera trencar-lo un simple canvi de vent.

El Cacic no se procrea com el reste dels sers animats. La propagació de la espècie es encara un misteri; sòls s'ha pogut averiguar que aixina com el poeta naix i no se fa, el Cacic se fa i no naix.

Se manté de sombrerades i arrastróns de pèus: aliment que se procura ab abundancia, ara fent alcaldes, conseguint esperes, condones i llicències d'escopeta, ara alcansant desterrros, separacions d'estanquers i mestres d'escola.

Es dòcil com un gos d'aigua, encara que ardit com la rabosa, cuan s'entén ab els poderosos; tractable i agasajador, aixina com... un oso do-

GLOSARI

Maragall

Acabe de llegir per milèsima volta les excelsituds d'en Maragall i, com sempre, he trovat noves belleses per complaire mon espírit. En Maragall lo poeta en quin m'ampare cuan me crec vensut en lo lluitar de la vida; que no atre pòt donar-me fòrcess pera continuar ab més fe lo peregrinage del sacrifici per ma Patria. Al llegir a Maragall sembla'm que en ell parle eixe llenguaje de l'ànima, que vivifica, eixe llenguaje extrany al mon i a ces còses, eixa llengua que sòls li es donada coneixer al escullit: parlant aixis ab ell me crec escullit; heu assí per què no'l vull desamparar mai. I mon còr plora llàgrimes de sang per mos ulls al contemplar-se tan petit i pòbre al seu costat, pues la realitat pronta torna i ve moment en que aplega a adonar-se de sa insignificancia. Maragall... Maragall... Maragall... yo vull repetir-te moltes vegades per fer més pret lo llas que'n unix. ¡Oh, poeta valencià de Catalunya! A fòrça de llegir-te te sé de memòria; que no passa ni un sòls dia sens que no m'abeure en la fònt de ta inspiració. Yo volguera, per a tu enjoiar-te, garlandes més aromatissadores que les que'n la meua hòrta naixen i se crien. ¡Yo volguera ròses de poesia més flairants que les que se produixen en los jardins de ma Patria! Ser tu tot me pareix pòc, ¡oh, poeta valencià de Catalunya!

Acamine a fosques: tot son ombres al meu entorn: tenèbres. ¡Cosa trista!

Aixis com Diogenes cercava a'un home, yo he cercat un llibre per ma Patria i en car no he topetat ab ell. Yo he cercat un Maragall que tinguerà lo meu mateix bressòl; yo l'he cercat per aixecar-li un altar, i no estava per cap lloc. —No ha naixut-m' han dit. I he regirat l'història i sòls al remontar-me en ella s'ha tranquilissat mon ànima i s'ha complaguda. ¡Pero que lluuy es el Divi Ausias!

¡Oh, poeta valencià de Catalunya! ¡Oh, Maragall!

Si es cèrta la reencarnació de les ànimes i tornes a donar vida a un atre còs, fes per naixir a nòva vida en ma Patria valenciana.

JOANOT

mesticat, pera 'ls seus amics; adust i fer com un cocodrilo pera 'ls seus contraris.

El Cacic ve a ser al parlamentarisme lo que a una rata les dents. Sense ells la rata no podria obrir-se pas fins l'interior de les alacenes i caixons ni rossegar les llepolies. Els habitants de la casa reneguen de la rata i de les seues dents; pero la llepolia rossegada se queda.

FRANCESC QUEREDA

Nòstres volems

Restabliment del dret foral valencià

(Continuació)

Com se desprén de la doctrina costista, el dret foral o consuetudinari—popular i espontani,—es el mateix dret natural—el més excelent dels drets—transformat en positiu, després d'haver segut observat per la costum llarg temps i elevat per les Corts regionals a llei.

Jusques de sa bondat comparant-lo ab el dret dit comú, general o de Castella, creació o artifici de la ment del tratadista i del legislador, molt ben discurrit, rigorosament científic, però que, aplicat a la vida, s'estrella davant la realitat, que no consentix altres normes que les que s'adapten a ella.

Venerable dret foral, que ellavoren les gloriose democracies ibèriques per la varietat que te infondí son distint gèni jurídic tillat d'*anàrquic*, ¿per qué serás tan combatut? ¿Acàs perque signifiques la llibertat de les nacionalitats opreses i la llimació del poder dels reis absoluts ahir i hui de sos fills espirituals, els homes d'Estat unitaristes?

¿I encara goseu, partidaris del centralisme, ab vòstra aversió a l'autonomia, a dirvos lliberals i demòcrates, cuan en els mateixos temps de l'absolutisme, un Felip II savé fer justicia al régime foral, ab aquella famosa frase que pronunciá per el dret bizcai, de que «avans se deixaria tallar la ma que la posaría sobre les honrades llibertats de Bizcaya.»

A partir de les esmentades Corts de Cadis, tots els esforços del legislador espanyol han anat encaminats a l'unificació en totes les rames del dret, conseqüint-ho en tan gran manera, que hui tota la varietat jurídica

—que vòl dir llibertat—s'ha refugiat en la civil, acàs, per ser este dret, dins del dret privat, el més privat dels drets.

Mentre se portaven a cap els treballs de codificació d'esta rama del dret, se votaren diferents lleis per les Corts pera suprir les deficiències que, ab les noves necessitats dels temps, se feien sentir en ella (Hipotecaria, Matrimoni i Registre civil, etcetera).

Després de diversos projectes de Còdic civil, presentats a l'aprovació de les Càmares, se promulgà l'actual de primer de Maig de 1889, reconeixent, en sos articles 12 i 13, la subsistència del dret foral civil en les regions aforades Bizcaya, Galícia, Aragó, Catalunya, Mallòrca... Reconeixement, en cuant a eixa part del dret foral, que ya el mateix Felip V havia fet a les tres últimes per Reial Decret.

El Tribunal Suprem colabora en

Pòbils benemèrits

LLIRIA

¡Capital i bressol de la Edetania! ¡Venerable Lliria, qu'en la Història de les rasses dolorides agermanes ton nom al de Sagunto i Tròya! Fins en les enemigues històries castellanes t'han inclòs admirable!

Els segles han passat amontonant-se en la pilera del temps fins a alsar la montanya que nos priva de vore ab tota sa grandessa i magnificència l'aureola exemplar de ton martiri; pero les redentores flamerades de ton famós incendi, rebassant les altures i escampantse fatídiques en el cèle miraculos de nostra Història, amostren la magestat del sacrifici en que perires, pera ser sobre ell resucitada.

La Naturalessa, sempre sabia, te conservà eixa fònt enriquidora de ton tèrme pera que mai patires assedegada; tots fills, trevalladors i sofrits i intel·ligents, ab ses pròpies forces l'han ben-aprofitada i per això eres rica; pero s'han adormit a l'ombra del lloret de tes glòries i ben poc fan per deslliurar les jòies de ta producció abundosa. I tú, que perteneixes a la noble classe de ciutats progresives ab basse fèrma pera eixamplarte populosa i dominar forsuda, avanses poc a poc junyida al *cassiquisme* que t'

l'òbra uniformadora del legislador espanyol, declarant, en cas de recurs, quál es el dret foral subsistent en les regions que'l gòjen i propendint sempre a l'aplicació del Còdic civil en les mateixes. Hui, després del Còdic, la sentència de 8 de Juliol de 1904 de dit Tribunal «declara que s'entén pér régime foral, segons sa constant Jurisprudència, el establit en les provinces i territoris espanyols que no haja segut derogat o modificat per lleis o disposicions de caràcter general obligatori».

A tot això ha quedat reduït el dret foral en l'actualitat, que si deixà d'evolucionar ab els temps, culpa fon dels reis absoluts que, al suprimir les Corts regionals, cegaren les fonts d'on manava. Per fòrsa el Còdic civil i el Tribunal Suprem havien d'omplir son buit.

E. M. F.

(Se continuará.)

deté i embolica. Tú, que pogueres impossar la llei de ta voluntat fèrma, hui jaus llànguidament estomordida. Embravix nouement ton gayato famós i voràs fugir a les llopades que fan de tots fills esclaus i víctimes de una política centralissada en terres èrmes i estacionaries.

La teua història, qu'es la nostra, jo, ciutat valenciana! també t'ofereix aigües pures i prolífiques pera qu'enjoyes ton pressent i fixes ton pervindre; busca eixemples i consells en ton passat de glòria i te redimiràs admirable. I aixina com saberes aprofitarte'n de les corrents abundoses que un temps refilaren lliures cansons primitives al «*Templum Nimpharum*» en que oraves, déus acaronar amorsa i conrear complaguda les fònts de tes riqueses mai cegades. Refesten altiva contra els que desitjen greixar-se ostentant la representació dels que no't deuen deixar abandonada.

De llunt, ¿qué t'ha de vindre si no es el vil logrer que't vòl esclava?

Lliure, sempre lliure degueres ser, com la cassera de tes hòrtes i montanyes, com les lleis que't robara Felip V, lo Boji ignominiós de nostra rassa i grandessa!

Despèrtat, desoníllat i lograrás seguir ton camí de victòria i repujar ton nòm a la envejable altura en que brillares cuan fòres ama i senyora pera fer i desfer dins de ta casa. ¡Amunt, amunt! I els governants que te impòssen mals ministres fuxirán confòssos fent llòc als teus, que sabrán dignament representarte en les Còrts i els comissis. A bòn segur que no t manquen fills intel·ligents i respectables que verament te vòlen i per llohart se desvien!

La teua Història, joh, noble ciutat de Lliria!, sempre admirable, no aplega a ton orige que s'efonsa en les foscuries de la Ibèria primitiva, no sap de com creixques en fòrsa i en prestigi cuant fins ton nòm lograres estendre en tota l' Edetania, aon dominares Capital famosa. Pero yo sé que fòres cobdiciada i perseguida porque te veren rica i poderosa; que entorn de tos muralls lluitaren ab feressa lo gran Pompeu i el vengador de Mario; que màrtir, destruïda, caiques entre flames, i nòva fènix te'n alsares triomfanta sobre'l sègels. Que si els barbres indòmits pogueren ferte esclava, ab ta cultura superior els derrotares. De tes grandesses mòres nos diuen les patinades parets del maravellós palau del Rey Xuxena. I de aquell gran En Jaume, ànima i còr de la Patria Valenciana, te resten monuments i *veguines*, i sabies lleis que 'ls rohins arraconaren. Fins hui encara suren abundosos recòrts de ton passat inoblidable; encara van a tú els fills de viles i ciutats germanes, atraguts per l'òr fi d' eixa montanya de Sen Miquèl de Lliria; mentres els critics i erudits i arqueòlegs estudien valioses pintures antiquíssimes i els capitells i arcades de tos casals memorables...

Sempre has tingut Història; cada estona has escrit una pàgina lloable; tan sòls hui, desde que jaus esclavissa per el centralisme, carixes fins del dret a creártela.

Yo sòls vull recordarte, entre tants i tants fets maravellosos dels fills que 't defensaren i enaltiren, que cuant els teus oixqueren els crits de santa rebeldia esclatats en el Reine de Valencia, s'agermanaren ab les còlles irredentes i empenides clamantes de justicia, i que tots junts derramaren nòstres pares sanc i riqueses en la lluita social més democràtica que 'ls sègels veren en tèrres de la Ibèria.

Bòns fills de la venerable Lliria: imitem a nòstres progenitors i ajun-

temse en Nòva GERMANÍA pera defensar ardits a la Gran Patria Valenciana!

TIRANT LO BLANCH

Vèrsos de Patria

CANTARÈLES

Valenciana la he escullida
a la mare dels meus fills,
perque 'ls ensenyé la parla
que més mon còr fa glatir.

Espanya es tòya de ròses;
cada ròsa una regió,
cada flòr es tot un poble
ab pétals, fulles i olors.

JOSEPH ALEMANY I BORRÀS

Consells i advertències

Refràns antics valenciàns que no convé tindre'n olvit:

De ponent, ni vent ni gent.
No 't fies dels que diuen ocho.

Las Provincias, en son número del passat disapte anunciant un sermó, dia qu'este seria «predicat en dialècte valencià».

Pero es possible qu'encara estem aixina, i en lo casal que fon d'En Teodor Llorente?

Si es que 'l valencià es dialèt, ¿serien servits d' explicar-nos lo qu' es un idioma?

No creem hi haixca motiu pera assò havent passat ya les besseròles.

Senyor Secretari de Lo Rat-Penat:

En unes gacettes qu'envià fa uns dies a la premsa se referia vosté «als amants de la patria chica».

¿No sap vosté encara que això de «patria chica» i de «terreta» ha passat ya a la història?

El home verament cult i ben educat políticament, sap, o deu saber per lo manco, que la seua PATRIA GRAN no pòt ser altra més que aquella en que naixqué, la que coincidix ab ell en tota manifestació de vida, i a la que, per tant, reciprocament, podrà dedicar lo seu esfòrs pera ferla avansar i engrandir-la.

Si no han mòrt ya, deuen morir mol pronte totes eixes rancies teories que, abandonant nòstra casa, nos

porta-ven a ficar-se en la del vehí, i en ninguna s'enteniem.

Cuidem cadascú de que nòstra casa siga *gran* i conseguirem al fi que totes ho siguen; pero aixina, dedicant-se cadascú a lo seu ab tota fe i ardiment.

Pera l'home modèrn no hi han més que dos patries, a quina de les dos més gran i més sagrada: la terra en que naixqué i el mon en que viu.

Ha dit Maura en lo seu discurs del teatre Real de Madrid que hi han cacies indignes i cacies dignes.

Nosotros creem que tot cacic es indigne.

Recomanem a nòstres lectors el article que publiquem en el present número en la secció «Espigolant», i vorán lo que ya se parlava d'ells en Valencia fa 58 anys.

L'atra nit, front a la església de la Companyia havien tres giquetes d'uns dotze o catorce anys, PARLANT DE BOUS...

La vergonya nos encengué la cara al adonar-nos de que viviem en una societat que influïa en aquelles criatures fins ferles oblidar los seus jocs innocents i portar-les a discutir sobre Gallito i Belmonte, possant en ses ànimes verges, de santes dones del demà, el baccillus asquerós de la chulaperia.

Menos mal que parla-ven en castellà! Era com una significació de nòstra rassa.

Anvers de la medalla:

En la eixemplar i meritissima institució de les Escoles d'Artesans podien haver molts més socis que contribuiren al gran fi educatiu de les mateixes.

Revèrs de la medalla:

En el carrer d'Alfredo Calderón, aon mès s'ha derrojat pera adorno de local i fastuositat de presentació, es en «El Gallinero».

Apunt pera la història:

«Era en el sègle viint, en la gran ciutat de Valencia, poble de gloriosa història... (Hi ha que tindre'n conte qu'entonces este poble estava casteillanisat.)»

¡Malhaja el home a qui no 'l captiva la llar de sa família, el sepulcre de sos progenitors, el temple de ses primeres oracions, el llòc beneit per els primers amors!...

Emili Castelar

Senyor Administrador de Correus:

Son moltíssims els sotscriptors de fòra que se nos queixen per no rebre 'l periòdic, a pesar de que a tots es enviat en deguda forma.

Preguem a vosté fassa lo necessari a fí de que apleguen als seus destinataris en la forma que correspon.

Cas de que no sigam atesos en nòstre prec, farem que li ho avisen desde Madrid.

DIÁLECS AL VOL

Oit en la festa que'l passat dimecres per la vesprá se celebrá en lo Trianón Palace, a una aristocràtica dama:

—Este cuadro plástico no es el que estab anunciado en primer lugar.

—Si, señora; tiene usted razón. Es que han trabucado el programa.

I... esta distinguidísima senyora, ¿seguirà sense parlar valenciá?

En una reunió familiar:

—¿I cóm es que la giqueta parla en castellá, parlant tots vostés el valenciá?

—Pues mire, que a ella li hem parlat sempre en castellá. ¡Fa tan bonico una nena parlant en castellá!

La giqueta, acostant-se a la mare:

—Mamá, dame una taronja...

—Yo lo que crec, senyora—diu l' amic—es que això es fer riure.

Equivocació graciosa, una de tantes resultants del furor tauròfil.

Oit a un venedor de periòdics el passat dimecres per la nit:

—¡La Correspondencia!... ¡Gran triunfo de Maura y el discurso de Belmonte!...

Entre amics.

—¿Qu' es això que se parla d' un tal Brocas, secretari particular de Romanones?

—Pues, no res; qu' es popular en Madrid, que s' ha fet ric desde que té eixa secretaría.

—¿I qué diuen d' això en Madrid?

—Lo únic que diuen es: «¡Qui no estiguera en el seu puesto pera fer igual!»

—¡Be! ¡Vaja un eixemple! ¿I es aixina com s' ha de regenerar Espanya? ¿Es possible qu' el poble no comprengu...

—I tan possible. Si el poble ho comprenduera no hi hauria centralisme ni politiques centralistes.

—¿M' han dit que has renyit ab la novia? ¿Cóm ha segut això, després de tant de temps que festejaveu?

—Pues que havent naixut en l' hòrta, li havia pegat per parlar en *castellano*.

—Hòme, ¿i això es motiu suficient?

—Te pareix pòc? No vullc cohentors ni *espardeñaes*. No consentiré mai que la dona que yo vullga vaja fent riure a ningú.

—Conformes, ché; a cadascú lo seu.

—Posarse a parlar en castellá i tornar-se tonta, vanitosa i carasera, tot fon u...

—Has fet mol be. Com algún dia te tròve a tret te parla hasta en llemosí...

Correspondència

M. Ayela.—Alacant.—Rebuda s' atenta carta i l' impòrt de la seu sotscripció. Complagudissims del seu entusiasme, que tant nos anima i tant diu en favor d' eixa volguda ciutat germana nostra.

Nòstre correspolsonal literari en eixa es En Lluís Sempere Blanquer. Pera cuant vullga manar nos té a la seu disposició.

J. M. P.—Sueca.—Gracies per la seu sotscripció. Son impòrt pòt enviar-nos-lo del mòdol que més convenient li siga.

J. C. La Coronela.—Barcelona.—Mil mercès per la salutació. Igualment en un tot a la vòstra disposició.

R. B. B.—Barcelona.—En nòstre poder vòstre atent B. L. M. i les sotscriptions que 'ns accompanya. Li escriurem.

S. R.—Lliria.—Perdone no li haixcam escrit ya. Li escriurem esta mateixa setmana sense falta; tenim un important assunt que comunicarli.

J. A. i B.—Barcelona.—Complagut en lo dels versos. L' altre original que 'ns accompanya sentim no poderlo publicar per sa extensió. Moltes mercès, i, no obstant, mane, segur de que l' complaurem en cuant pugam.

Tip. EXCELSIOR.—Guillem de Castro, 151.

RECOMANEM

“Nacionalismo Valenciano”

FOLLET DE RAFAEL TRULLENQUE

Preu: 2 quinsets

Se ven en les principals llibreries i kiòscs

Dr. Espinosa Ventura

Medicina i Cirugía general

Carnicers, 1
VALENCIA

Chapa, 44
- GRAU -

SOTSCRIGAU-SE

A LA

Biblioteca-Valenciana-Popular

que publica importantíssimes òbres
- valencianes antigues i modernes -

Preu de sotscripció: 3 pessetes semestre

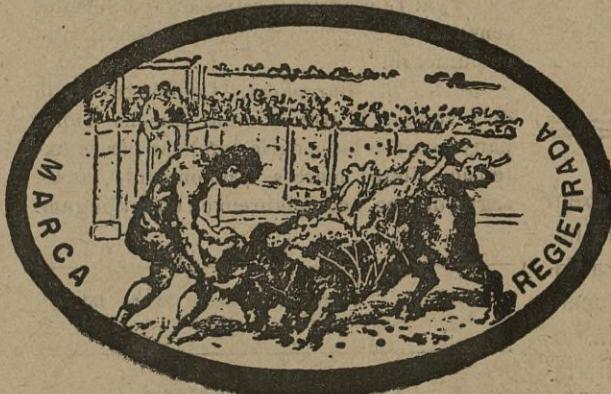
Dirigir-se a Josep Ribelles Comín

Alta San Pedro, 53, 2.º-Barcelona

Tot bon valenciá deu tindrer com obligació el fer propaganda per PATRIA NÒVA, donantla a llegir a tots els que coneix i procurant-nos el major número possible de sotscriptions. Trevallar per PATRIA NÒVA es treballar per el Renaixement del Rei de València.

--- CALSAT --- - RIERA -

Carrer de Lauria, 5.-Valencia

Fosfo-Fito-Kola-Aliño

Novísima medicació fosforada. Fósforo orgànic de les llavors dels cereals i Anòu de Kola granulades. Poderós tònic reconstituyent. De positius resultats en l'anèmia, tuberculòsis, escrofulisme, ràquitisme, inapetència i en les convalescències. RECOMANAT PER LA CLASE MÉDICA.

De venda en les principals farmacies i drogueries d'Espanya.

Botella gran, 5 pesetes. Botella petita, 2'75

Pera demandes al per major: Farmacia de la Viuda del Doctor Aliño, plassa del Mercat, 52.—VALENCIA.

La Floresta Fàbrica de flòrs artificials
:: Eduart Arnal ::
Saragossa, 16.- VALENCIA

Pera Ombreles, Palmitos, Boquilles, Bastóns i articles pera regals

La casa Bruguera

San Vicent, 41, front al carrer San Ferrán
— — — VALENCIA — — —

Fumeu l'incomparable

Paper Mefisto

: Fàbrica de Conserves Vegetals :

ALFREDO J. MORGAN I COMPANYIA

GANDIA

Especialitat en tomata, pimentó, pésols, sanfaina, brešquilla, albercòc, raim, etc.

Pera pedidos: Manuel Coll, carrer de la Corona, 15.- Valencia

Tintorería SOTO

* * *

Avinguda del Pòrt, núm. 38

:: Teléfono núm. 958 ::

:: :: VALENCIA :: ::

Kiosc de San Martí

* * * * VALENCIA * * * * *

Venda de tota classe de periòdics, semanaris

■ ■ ■ ■ ■ y revistes ■ ■ ■ ■ ■

Especialitat en periòdics regionalistes